

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K problematice podávání insolvenčních návrhů a jejich specifikace

Ve stádiu, kdy vše napovídá tomu, že se obchodní korporace nachází v úpadku a s přihlédnutím ke všem okolnostem je více než jisté, že k nepříznivé situaci dojde, je hlavní povinností statutárního orgánu podat insolvenční návrh. Povinnost, která vyplývá z ust. § 98 odst. 1 a 2 InsZ, je sice obsažena v procesním předpisu, ale vyplývá ze vztahů hmotněprávních.[1] Je zde stanovena dlužníková povinnost podat bez zbytečného odkladu návrh, jakmile se při náležité péči dozvěděl o tom, že korporace je v úpadku. Návrh, který byl podaný statutárním orgánem dlužníka, je dlužnickým návrhem, nikoli věřitelským.[2] Zákon zavazuje dlužníka, aby insolvenční řízení zahájil, neboť by v případě nepodání insolvenčního návrhu odpovídal věřitelům za škodu.[3]

Insolvenční zákon dává dlužníkovi možnost, aby podal návrh již ve chvíli, kdy mu úpadek zatím jen hrozí. Je jen nutno jednat v souladu s ust. § 3 odst. 4 InsZ, aby se dalo předpokládat, že dlužník nebude schopen plnit včas a řádně podstatnou část závazků. K této problematice bych zmínila rozsudek Vrchního soudu v Praze ve věci sp. zn. KSLB 76 INS 2738/2009 ze dne 17. 7. 2009, který nesprávně zhodnotil stav věci, když dlužník podal insolvenční návrh z důvodu hrozícího úpadku a Krajský soud tento návrh zamítl z důvodu neosvědčení úpadku. V odvolání proti usnesení, podaného k Vrchnímu soudu v Praze, dlužník toto namítal a ve věci bylo vydáno nové usnesení, ve kterém bylo řečeno, že platební neschopnost může předpokládat pouze dlužník na základě interních účetních informací a je jasná skutečnost, že dlužník se v tomto případě nedomáhal řešení úpadku, jak soud v odůvodnění napadeného rozhodnutí zmínil, ale domáhá se řešení úpadku budoucího dle ust. § 3 odst. 4 InsZ.[4]

Podmínkou pro osvědčení hrozícího úpadku je rovněž nutnost uvedení dlužníkovy povinnosti plnit závazky do budoucna ve vztahu k jeho příjmům, popř. dalším majetkovým poměrům. Nestačí pouhé uvedení věřitelů a výše jednotlivých závazků s výší dlužníkovy příjmu, jak rozhodl Vrchní soud v Olomouci ve věci vedené pod sp. zn. KSOS 31 INS 6634/2010 ze dne 30. 9. 2010.[5]

Pokud dlužník začne řešit celou nepříznivou situaci včas již ve fázi, kdy mu úpadek pouze, je zde naděje, že tuto situaci překlene. Dlužník by eventuálně mohl využít moratoria, popř. podat návrh na povolení reorganizace. Je zde sledováno hlavně to, aby byla zachována dlužníková podnikatelská činnost, popř. nedošlo k hromadnému propuštění zaměstnanců.[6] Zákonodárce tímto patrně sledoval i to, aby se odstranil nepoměr podaných dlužnických a věřitelských návrhů.

Výše uvedená zákonná povinnost podání insolvenčního návrhu nicméně nebude splněna, pokud bylo insolvenční řízení vinou statutárního orgánu zastaveno nebo pokud byl insolvenční návrh odmítnut.[7] Na statutární orgán, který by podal neperfektní insolvenční návrh, by se mohlo nahlížet i v tom smyslu, že nejedná s péčí řádného hospodáře a nesnaží se ani v této situaci aktivně jednat.

Zahájení insolvenčního řízení

Podat insolvenční návrh je, jak jsem uvedla výše, povinností statutárního orgánu poté, co se dozvěděl o svém úpadku. Tuto povinnost má mj. i likvidátor dlužníka, jak vyplývá z ust. § 98 InsZ. Kromě

dlužníka je aktivně legitimován pro podání návrhu i věřitel. Řízení je zahájeno v okamžiku, kdy dojde věcně příslušnému soudu, kterým se rozumí dle ust. § 9 odst. 4 zákona č. [99/1963 Sb.](#), občanského soudního řádu, krajský soud.[8] Jestliže je návrh podán u soudu, který věcně příslušný není, tak se řízení zahájí až dnem, kdy se návrh postoupí správnému soudu. V případě jeho podání u místně nepřislušného, avšak věcně správného, řízení je zahájeno se všemi účinky, a to bez ohledu na to, kdy návrh bude postoupen místně příslušnému soudu.[9] Možnou mezeru v právní úpravě lze spatřovat v ust. § 97 odst. 1 InsZ. V ustanovení je zkoumána pouze otázka podání návrhu u soudu věcného a otázka místní příslušnosti řešena není, z čehož plyne, že věcně příslušný soud vydá vyhlášku, ve které oznámí zahájení řízení a až poté věc postoupí dle ust. § 105 OSŘ. Dle mého názoru může toto přesouvání návrhu mezi soudy vést ke zbytečným průtahům v řízení, čehož může být využito v souvislosti s motivací navrhovatelů, kteří chtějí poškodit dlužníka a tímto přesouváním mohou získat čas navíc. Na tuto mezeru reaguje návrh novely a současně její důvodová zpráva takto: „V § 97 odst. 1 se do věty za čárkou za slova „dojde věcně...“ doplňují slova „a místně.“ Za větu první se doplňuje: „Pokud byl insolvenční návrh doručen soudu příslušnému sice věcně, nikoliv však místně, ve smyslu znění § 7b tohoto zákona, pak tento soud podstoupí neprodleně obdrženy insolvenční návrh soudu příslušnému místně ve smyslu znění § 7b tohoto zákona. Původní soud se přitom zdrží jednání podle § 101 tohoto zákona a za den doručení je považován ten den, kdy je insolvenční návrh doručen soudu věcně a místně příslušnému.“[10]

V případě, že se tento návrh insolvenčního zákona stane účinným, domnívám se, že by došlo k celkovému zrychlení projednaných návrhů, které by byly shromažďovány u jednoho soudu ze zákona věcně příslušného a již i místně a byla by více naplněna zásada hospodárnosti insolvenčního řízení.

Náležitosti návrhu obecně

Insolvenční návrh, aby byl považován za řádně podaný a byl schopen vyvolat účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, musí splňovat náležitosti, které na něj klade speciální úprava v insolvenčním zákoně. Jelikož z podání návrhu plynou závažné účinky, klade zákon na náležitosti návrhu vysoké požadavky. K návrhu se dle ust. § 97 odst. 2 InsZ, „*vůbec nepřihlíží, jestliže návrh v listinné podobě nebude opatřen úředně ověřeným podpisem osoby, která jej podala, popř. elektronickým podpisem nebo zaslán prostřednictvím datové schránky.*“[11] Mezi speciální požadavky, určené insolvenčním zákonem, patří:

- označení insolvenčního navrhovatele a dlužníka,
- uvedení rozhodujících skutečností, ze kterých vyplývá oprávnění podat návrh,
- je-li navrhovatelem věřitel, je nutno označit důkazy, kterých se navrhovatel dovolává,
- čeho se navrhovatel domáhá.

Jelikož v praxi dochází v mnohých případech k odmítnutí návrhu pro jeho vady, zaměřím se na začátek tohoto výkladu na základní nedostatky, kterými návrhy nejčastěji trpí.

Ty lze rozdělit mezi vady, které jsou již v samotném insolvenčním návrhu, a vady, které tvoří nedostatek povinných příloh k návrhu. Pokud v návrhu chybí náležitost blíže popsaná v ust. § 128 odst. 1 InsZ, dojde k odmítnutí návrhu soudem, který podavatele insolvenčního návrhu k doplnění vad nevyzývá.[12] Toto na první pohled tvrdé ustanovení by mělo zabránit nepodávání insolvenčních návrhů bez důvodu a vidím v tomto také určitou prevenci, aby nedocházelo k zahlcení soudů nepřesnými insolvenčními návrhy. V tom, že soud nevyzve k doplnění návrhu, spočívá také dle mého názoru i jistá vážnost celého insolvenčního řízení a aby se návrhy podávaly skutečně jen ze závažných důvodů.

Navrhovatel může opravit vadně podaný návrh. Neznamená to, že když podá vadný návrh, už nemá šanci tuto vadu opravit. Má však navrhovatel, dle Rozhodnutí VS v Praze ze dne 17. 3. 2008, sp. zn.

KSPL 20 INS 436/2008, právo odstranit vady jen do té doby, dokud nevydá soud usnesení o odmítnutí návrhu. Tedy do konce sedmidenní pořádkové lhůty.[13] V této souvislosti mě zajímalo, co by se popřípadě mohlo stát, pokud by v sedmidenní lhůtě rozhodnuto o dalším osudu návrhu nebylo? Odpověď na tuto otázku poskytuje rozsudek Nejvyššího soudu, který konstatoval, že „insolvenční soud, který nepřikročí k odmítnutí vadného (neprojednatelného) insolvenčního návrhu ve lhůtě určené v ustanovení § 128 odst. 1 insolvenčního zákona, tím může založit (souběžně s odpovědností insolvenčního návrhovatele ve smyslu ustanovení § 147 insolvenčního zákona) i odpovědnost státu za škodu způsobenou případným prodlením s tímto odmítnutím (coby nesprávným úředním postupem) dlužníku nebo jinému dlužníkovu věřiteli (podle zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti /notářský řád/, ve znění pozdějších předpisů).“[14]

Mezi náležitosti insolvenčního návrhu patří mj. vylíčení všech okolností, ze kterých vyplývá, že dlužník je v úpadku. Pouhé prohlášení, že „dlužník je v úpadku“, není vylíčení okolností, jak to požaduje ust. § 103 odst. 1 InsZ.[15]

Jiná situace nastane v případě podání návrhu bez povinných příloh. Poté, co dojde soudu insolvenční návrh bez příloh, insolvenční soud poskytne k doplnění lhůtu, nejdéle však sedm dnů. Lze předpokládat, že návrhy podané právníkem osobou nebo fyzickou osobou podnikatelem, požadují zpracování určité rozsáhlé materie a lhůta sedmi dnů by se mohla pro něj zdát neúměrně krátká. Proto zde o délce lhůty rozhoduje insolvenční soud, a to s přihlédnutím ke všem okolnostem, jak již judikoval VS v Praze.[16] K vadám, kvůli kterým bývá insolvenční návrh nejčastěji odmítnut, patří zejména uvedení neúplných seznamů majetku dlužníka, neověřené podpisy, chybějící dlužníkovy prohlášení, že seznamy jsou správné a úplné, dále chyby v seznamu závazků, kde se opomene vymezit výši, důvod nebo řádné označení osoby, vůči které dlužník tyto závazky má.[17]

Kromě odmítnutí insolvenčního návrhu pro vady může být o návrhu rozhodnuto i dalšími formami. Mezi ně patří rozhodnutí dle ust. § 142 InsZ zastavení řízení pro nedostatek podmínek řízení, zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu neosvědčení úpadku nebo i z důvodu hrozícího úpadku.[18] Jak jsem již konstatovala výše, nelze tato rozhodnutí považovat za řádně splněnou povinnost statutárního orgánu či likvidátora, podat insolvenční návrh. Je nutno odlišit to, zda se jedná o věřitelský či dlužnický návrh. Na každý z nich jsou totiž kladeny jiné zákonné požadavky, a také se liší ve vztahu k majetkové podstatě. Mezi jednotlivými návrhy jsou rozdíly, které níže vymezím.

Specifika věřitelského návrhu

Má-li věřitel za to, že je aktivně legitimován k podání insolvenčního návrhu, je povinen doložit, že má proti dlužníkovy již splatnou pohledávku a její přihlášku připojit k návrhu. Dle usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2013, sp. zn. MSPH 90 INS 20995/2013 musí splatná pohledávka obsahovat všechny údaje, ze kterých by bylo možné objektivně zjistit skutkový stav, výši a důvod pohledávky, přičemž důvodem je nutno rozumět skutečnosti, na kterých se pohledávka zakládá.[19]

Věřitel má mj. důkazní břemeno a břemeno tvrzení v tom, že musí osvědčit, že se dlužník nachází v úpadku dle ust. § 3 InsZ, jak plyne z výše uvedeného usnesení Městského soudu. Pro věřitele může být občas problémem prokázat, že má dlužník více věřitelů. Věřitel ve většině případů nezná všechny obchodní partnery dlužníka, a pokud by se obrátil např. na příslušný finanční úřad, tak ten je zase vázán mlčenlivostí. Aby byl návrh bezvadný, nepostačí pouhá domněnka, že má dlužník více věřitelů, ale je nutno uvést konkrétní důvody vzniku závazku, jejich výši a splatnost, jak judikoval ve svém usnesení VS v Praze ze dne 4. 10. 2010, sp. zn. 2 VSPH 623/2010-A-10.[20]

Pokud by věřitel tuto skutečnost dostatečně neosvědčil, insolvenční soud takovýto návrh zamítne. Zákon chrání dlužníka před možným „umělým“ vytvořením podmínky mnohosti věřitelů, kdy věřitel

převeďte na určitou osobu pohledávku a následně tuto osobu označí jako další osobu, která má proti dlužníkovi splatnou pohledávku. K postoupení nesmí dojít během šesti měsíců před podáním návrhu nebo po zahájení řízení.[21] Ochrana rovněž není poskytována tzv. šikanózním insolvenčním návrhům, kterými jsou zjevně bezdůvodné insolvenční návrhy. Takto označujeme návrh, kterým navrhovatel osvědčuje pohledávku, ke které se pro účely úpadku nepřihlíží. Takovými pohledávkami lze rozumět pohledávky promlčené, zaniklé, popř. nedostatečně doložené přílohami v insolvenčním návrhu.[22] Proti takto bezdůvodně podanému návrhu se může dlužník bránit náhradou škody, či jinou satisfakční omluvou, jelikož bezdůvodný insolvenční návrh může zcela zničit pověst malých společností a odradit potenciální obchodní partnery. Z praxe plyne, že insolvenční soud odmítne takovýto šikanózní návrh nejpozději do sedmi dnů, a zároveň může uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se opravdu jednalo o šikanózní návrh a navrhovatel sledoval úmysl poškodit dlužníka.

Na věřitelský návrh jsou kladeny vysoké požadavky, které jsou dle mého názoru adekvátní, pokud se přihlédne k účinkům, které vyvolá zahájení insolvenčního řízení. Bude na věřitelích, zda dostatečně osvědčí hlavně důkazní podmínku mnohosti dlužníků, na které většina návrhu „ztroskotá“ a nebudou sledovat insolvenčním návrhem individuální cíl, který není v souladu se zákonem. Mnohé věřitele bude odrazovat od uplatnění jejich nároků v insolvenčním řízení i to, že míra jejich vymožených pohledávek bude minimální k poměru k transakčním nákladům[23], které budou muset vynaložit.[24]

Specifika dlužnického návrhu

Mezi přílohy, které je dlužník povinen doložit při podání návrhu, patří:

- seznam veškerého majetku
- seznam splatných i nesplatných závazků s uvedením svých věřitelů
- pokud dlužník má zaměstnance, uvede jejich seznam
- listiny, které dokládají úpadek, popř. hrozící úpadek.[25]

Tyto náležitosti jsou specifikovány zákonem tak, že je může logicky doložit pouze dlužník, který zná situaci uvnitř korporace. Dlužník by se měl snažit, aby tyto přílohy doložil s náležitou pečlivostí, jelikož čím více bude návrh srozumitelný a jasný, tím rychleji bude soud postupovat při řešení úpadkové situace dlužníka. Rovněž je důležité, aby dlužník všechny předložené seznamy podepsal a prohlásil, že jsou správné a úplné. U dlužníka majícího více osob v postavení statutárního orgánu, kteří jsou oprávněni jednat samostatně a chybí-li od této osoby podpis, soud o úpadku rozhodne až po vyjádření této osoby či marném uplynutí lhůty pro vyjádření, jak judikoval VS v Olomouci, pod sp. zn. 2 VSOL 146/2009-A-10 ze dne 30. 6. 2009.[26]

Insolvenční soud může za určitých okolností uložit dlužníkovi povinnost, aby výše uvedené seznamy předložil, i když sám návrh nepodal. Výjimku tvoří situace, kdy má navrhovatel vykonatelnou pohledávku vůči dlužníku, tehdy soud nařídí předložení seznamů vždy.

Mgr. Markéta Cibienová

e-mail: m.cibienova@seznam.cz

---

[1] WINTEROVÁ, Alena. Civilní právo procesní. 6. vyd. Praha: Linde, 2011, s. 602.

[2] KOZÁK, Jan a kol. Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013, s. 218.

- [3] HÁSOVÁ, Jana a kol. Insolvenční řízení. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 62.
- [4] Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 7. 2009, sp. zn. KSLB 76 INS 2738/2009.
- [5] Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 9. 2010, sp. zn. KSOS 31 INS 6634/2010.
- [6] KOTOUČOVÁ, Jiřina a kol. Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 14-15.
- [7] ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 156.
- [8] Ust. § 9 odst. 4 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 11. 2013], (dále jen „OSŘ“).
- [9] MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. Praha: Leges, 2011, s. 114.
- [10] Návrh novely insolvenčního zákona s důvodovou zprávou. Senátní výbor projednal návrhy týmu Výzkum insolvence [online]. 2014 [cit. 17. 3. 2014].
- [11] Ust. § 97 odst. 2 zákona č. [182/2006](#) Sb.
- [12] DORFL, Luboš. Insolvenční poradna. Konkursní noviny. 2012, roč. 15, č. 19, s. 2.
- [13] Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2008, sp. zn. KSPL 20 INS 436/2008.
- [14] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 NSČR 22/2009.
- [15] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. KSPL 27 INS 1784/2009.
- [16] Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 5. 2008, sp. zn. MSPH 76 INS 297/2008.
- [17] DORFL, Luboš. Insolvenční poradna. Konkursní noviny. 2012, roč. 15, č. 19, s. 2.
- [18] KOZÁK, 2013, op. cit., s. 220.
- [19] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2013, sp. zn. MSPH 90 INS 20995/2013.
- [20] Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 10. 2010, sp. zn. 2 VSPH 623/2010.
- [21] VODIČKA, Karel. Věřitelský insolvenční návrh. Bulletin Advokacie. 2012, č. 12, s. 23-24.
- [22] PACHL, Lukáš. Odmítnutí insolvenčního návrhu pro zjevnou bezdůvodnost. Konkursní noviny. 2012, roč. 15, č. 20, s. 2.
- [23] K pojmu transakční náklady viz GROENEWEGEN, John. Transaction Cost Economics and Beyond. Kluwer Academic Publishers.1996, s. 43-45.
- [24] Z údajů Světové banky vyplývá, že průměrné přímé náklady se v České republice pohybují okolo 17% z celkové hodnoty majetkové podstaty. Resolving Insolvency [online]. Doing Business [cit. 20. 1. 2014].
- [25] ZELENKA, Jaroslav a kol. Insolvenční zákon-poznámkové vydání s důvodovou zprávou. 2. vyd. Praha: Linde, 2009, s. 174-176.
- [26] Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 30. 6. 2009, sp. zn. 2 VSOL 146/2009.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)

- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)